

การศึกษาความต้องการและพัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้วอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี

Holistic Needs and a Holistic Care Model for the Elderly through Integrated Activities by the Family Members in Nawoong Tambol Organization Administration Muang, Phetchaburi

วิชชญา มณีชัย

อาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

โทรศัพท์ 081-6811911 E-mail po123wi@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้ว 2) พัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้วกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุได้แก่ ผู้สูงอายุ สมาชิกในครอบครัวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้ว อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้วอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรีผู้สูงอายุมีปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกาย การเสื่อมของอวัยวะภายในร่างกาย ไม่มีคนดูแลเอาใจใส่ ลูกหลานไม่เข้าใจอยู่บ้านลำพัง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ยากต่อการปรับตัว ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ค่าใช้จ่ายไม่พอใช้ อยากได้สวัสดิการของรัฐซึ่งความต้องการในช่วงบั้นปลายชีวิตคือความสุขที่เกิดจากการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยมีครอบครัวอบอุ่นทำให้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ซึ่งการดูแลสุขภาพการมีส่วนร่วมทั้งสังคมและความมั่นคงทั้งหมดจะต้องบูรณาการร่วมกัน

2. การพัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้วอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรีผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุขึ้นโดยยึดกรอบแนวคิดทฤษฎีและนำเทคนิคที่มุ่งเน้นการจัดการและแก้ไขปัญหามาได้ ปรับตัวได้ดีขึ้น โดยผู้วิจัยใช้วิธีการผสมผสานแบบบูรณาการ (Assimilative integration) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่การสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่มและแบบสอบถาม โดยในการดูแลผู้สูงอายุต้องพัฒนาด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคม ด้วยความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและความรับผิดชอบเพื่อสนับสนุนการดูแลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวม, กิจกรรมบูรณาการ, องค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้ว

Abstract

The objectives of this study were 1). to assess holistic needs for taking care of the elderly in NawoongTambol Organization Administration and 2). to develop a holistic care model for the elderly based on integrated activities among all family members living in NawoongTambol Organization Administration. Thirty samples of this study included the elderly people, family members and other related people in the area of NawoongTambolOrganization Administration, Muang, Phetchaburi. The results of this study showed that :

1). Problems of the elderly included their physical health, deteriorating conditions of their internal organs, lack of the care-takers and understanding from surrounding people, being abandoned to stay home alone, being sensitive in their emotion, difficulty in adaptation, lack of self-confidence, short of money, need more public welfare, and the needs of their self-actualization. All of these needs in the aspects of health care, social participation, and security should be integrated.

2). A holistic care model for the elderly was developed by the researcher. It was based on applying the theory of Assimilative Integration. The model focused on integrated activities among all family members to help the elderly have better adaptation and solve other related problems. Data were collected by using an in-depth interview, focus group, and a set of questionnaires. It was also found that the elderly needed to be developed in the aspects of mental health, physical health, emotion, and social activities. This could be achieved through a more participation, coordination and responsibility including a continuing support from all sectors for a better care-taking of the elderly.

Key words: A holistic care model for the elderly, Integrated activities, NawoongTambol Organization Administration

1. ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัญหาของผู้สูงอายุมีความซับซ้อนทั้งในด้านสุขภาพและสังคมและมีลักษณะเรื้อรังทำให้การบริการที่มีความเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุจึงต้องเป็นการบริการที่สามารถดูแลจัดการให้ได้ครบถ้วนและจะต้องสามารถเข้าถึงชุมชนอย่างทั่วถึงโดยมีลักษณะในเชิงรุกและมีการประสานงานการบริการทั้งทางด้านสุขภาพและสังคมไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังต้องครอบคลุมถึงการบริการทั้งในระดับการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟู โดยมีการดำเนินการที่เป็นระบบและสนับสนุนต่อเนื่องตั้งแต่ระดับ การสาธารณสุขมูลฐาน การบริการระดับปฐมภูมิ การบริการระดับทุติยภูมิ ไปจนถึงการบริการระดับตติยภูมิ ในการพัฒนาระบบบริการและหน่วยการบริการจำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งความต้องการและความพร้อมของการให้บริการควบคู่กันไป

กระทรวงสาธารณสุขได้มีการขยายบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุลงในระดับชุมชน ทั้งสถานีนามัย โครงการจัดส่งเสริมสุขภาพการดูแลสุขภาพที่บ้าน (Home health care) ที่มีทีมแพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักกายภาพบำบัดไปให้บริการ ถึงบ้าน รวมทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษา เฉพาะหน้า และส่งเสริมสุขภาพเบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายและจิตใจดีขึ้น แต่การให้บริการสุขภาพในระดับชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถให้บริการที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรังและต้องการการฟื้นฟูให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เนื่องจากบุคลากรด้านสาธารณสุขที่มีอยู่อย่างจำกัดอีกทั้งส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้ทางด้านสหสาขาวิชาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอด องค์ความรู้แก่ครอบครัวและญาติได้

การดูแลผู้สูงอายุจะมีเครือข่ายทางสังคมที่สำคัญ 2 ระดับคือระดับครอบครัว และระดับชุมชน ครอบครัว เป็นสถาบันสำคัญที่สุดที่มีบทบาทในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุทุกรูปแบบเนื่องจากระบบสวัสดิการสังคมหลายด้านของ ประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมถึงประชากรสูงอายุ ดังนั้นการดูแลผู้สูงอายุจากครอบครัวจึงทำให้การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปได้ดีการดูแลผู้สูงอายุที่จัดให้จะต้องบูรณาการทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม รวมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม และต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ่งอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ่งอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ่งอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. การดำเนินงานวิจัย การศึกษาความต้องการและการพัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการ
3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

สำรวจข้อมูลเพื่อนำไปใช้พัฒนารูปแบบโดยการประเมินสถานการณ์ปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามกับผู้สูงอายุรวมทั้งการประเมินบทบาทหน้าที่ และศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ่ง สถานบริการ

สุขภาพ องค์กรชุมชน ครอบครัวและคนในชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการทำคู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวม

สร้างแผนการจัดกิจกรรมด้วยคู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมและเครื่องมือสำหรับวัดผลประเมินผล มีขั้นตอนดังนี้

1.ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมและการวัดผลประเมินผล

2.วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวม และการวัดผลประเมินผล

3.ร่างแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้คู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมและการสร้างเครื่องมือสำหรับวัดผลประเมินผล

4.นำร่างแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้คู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมและการสร้างเครื่องมือสำหรับวัดผลประเมินผลไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการ IOC

5.นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ โดยข้อที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่าคะแนนมากกว่า 0.50รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด แล้วนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมด้วยคู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลแบบองค์รวม และเครื่องมือสำหรับวัดผลประเมินผล

6.นำแผนการจัดกิจกรรมด้วยคู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมและเครื่องมือสำหรับวัดผลประเมินผลไปทดลองใช้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านชุมชน เพื่อประเมินหาค่าความเชื่อมั่นกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านชุมชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7.นำผลประเมินมาตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้วยวิธีการครอนบาค

8.นำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ไปปรับปรุงคู่มือกิจกรรมบูรณาการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมและเครื่องมือสำหรับวัดผลประเมินผลก่อนนำไปทดลองใช้จริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเมินสุขภาวะของกลุ่มตัวอย่างก่อนการใช้คู่มือการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรม

บูรณาการ(Pretest)

2.ดำเนินการใช้คู่มือการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการ

3. ประเมินสุขภาวะของกลุ่มตัวอย่างหลังการใช้คู่มือการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรม

บูรณาการ(Posttest)

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการและการพัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้วอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้ว 2) พัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการของสมาชิกในครอบครัวในองค์การบริหารส่วนตำบลนาวิ้วผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุ สมาชิกในครอบครัว และผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 30 คนพบว่า ความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุ คือ ปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกาย การเสื่อมของอวัยวะภายในร่างกาย ไม่มีคนดูแลเอาใจใส่ ลูกหลานไม่เข้าใจ อยู่บ้านลำพัง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ยากต่อการปรับตัว ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ค่าใช้จ่ายไม่พอใช้ และต้องการสวัสดิการของรัฐ

การดูแลผู้สูงอายุจึงควรให้การช่วยเหลือที่ครอบคลุมและบูรณาการ กล่าวคือจะต้องมีการดูแลสุขภาพการดูแลทางด้านจิตใจ และสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุจากสมาชิกในครอบครัวมีครอบครัวอบอุ่นทำให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

2. การพัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดกรอบแนวคิดทฤษฎีและนำเทคนิคที่มุ่งเน้นการจัดการและแก้ไขปัญหาได้ ปรับตัวได้ดีขึ้น โดยผู้วิจัยใช้วิธีการผสมผสานแบบบูรณาการ (Assimilative integration) และได้คู่มือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการ โดยมีกิจกรรมการปรึกษาแบบกลุ่มและครอบครัวบำบัด โดยเน้นความร่วมมือกันระหว่างผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุดำเนินการจัดการดูแลผู้สูงอายุทั้งหมด 8 กิจกรรมประกอบไปด้วย 4 ด้านดังนี้

1. ด้านจิตใจ เช่น การให้คำปรึกษา การให้กำลังใจ มีความรู้สึกของตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่ามีความสามารถมีความสำคัญประสบความสำเร็จตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง
2. ด้านร่างกาย เช่น การตรวจสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพให้ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ การเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพกายการมองเห็นการได้ยินปัญหาการกินจุ๋บย่อยและการนอนไม่หลับของผู้สูงอายุการเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมกับวัยในการดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน
3. ด้านอารมณ์ เช่น การจัดการอารมณ์การเสริมสร้างการมีชีวิตชีวาทางอารมณ์การมีทัศนคติทางบวกต่อการเป็นผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่าในตนเอง
4. ด้านสังคม เช่น การเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสามารถในการทำกิจกรรมทางสังคมที่เกิดประโยชน์โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์ที่เป็นภูมิปัญญา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการและการพัฒนาเครื่องมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการ โดยได้เริ่มศึกษาตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกาย การเสื่อมของอวัยวะภายในร่างกาย ไม่มีคนดูแลเอาใจใส่ ลูกหลานไม่เข้าใจอยู่บ้านลำพัง อารมณ์

เปลี่ยนแปลงง่าย ยากต่อการปรับตัวไม่มีความมั่นใจในตนเอง ค่าใช้จ่ายไม่พอใช้ และอยากได้สวัสดิการของรัฐในส่วนของ การดูแลนั้นมีการวางแผนให้การดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมกล่าวคือ ดูแลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนจิตใจและจิตวิญญาณของสูงอายุด้วย

สำหรับในการพัฒนาฝีมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการ จะเน้นการดูแลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนจิตใจของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยกิจกรรมการปรึกษาแบบกลุ่มและครอบครัวบำบัด ที่เน้นในเรื่องของการให้คำปรึกษา การให้กำลังใจ มีความรู้สึกรู้สีกองตนเองเป็นคนที่มีคุณค่ามีความสามารถมีความสำคัญประสบความสำเร็จตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเองการตรวจสุขภาพ การให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพให้มีความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ การเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพกายการมองเห็นการได้ยินการเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมกับวัยในการดูแลตนเองในชีวิตประจำวันการจัดการอารมณ์การเสริมสร้างการมีชีวิตชีวาทางอารมณ์การมีทัศนคติทางบวกต่อการเป็นผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่าในตนเองการเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสามารถในการทำกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยมีครอบครัวอบอุ่นมีชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ดีตลอดจนมีความมั่นคงทางจิตใจ ทำให้เกิดความสุขในบั้นปลายชีวิตและมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตลอดไป

6. ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

การดูแลผู้สูงอายุเป็นบทบาทภาระของผู้ดูแลหลักและสมาชิกในครอบครัวควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลหลักมีการเตรียมความพร้อมเพิ่มศักยภาพคนในครอบครัวและช่วยแบ่งเบาภาระและผลกระทบของผู้ดูแลหลักให้สามารถดูแลกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาฝีมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการ เป็นการดูแลผู้สูงอายุทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ให้การดูแลผู้สูงอายุจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ส่วนวิธีการบำบัดด้วยการใช้กิจกรรมการปรึกษาแบบกลุ่มและครอบครัวบำบัดนั้น จะเน้นพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตใจผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลจากการใช้ฝีมือในการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมโดยใช้กิจกรรมบูรณาการครบแล้ว ย่อมจะมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก สสส. และโครงการทุนอุดหนุนการวิจัยประมาณประจำปี 2561 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารงานวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ให้คำปรึกษางานวิจัยนี้จึงทำให้งานนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

8. เอกสารอ้างอิง

กุลชลิภุมรินทร์. (2550). ภาวะสุขภาพจิตสมาชิกชมรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี

พุทธชินราช, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพุทธชินราชพิษณุโลก.

กันยารัตน์อุบลวรรณ. (2540). พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพผู้สูงอายุในกลางกลางของประเทศไทย.

วิจัยมหาวิทยาลัยมหิดล.

สุภาภรณ์เตโฆวานิชย์. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริการสุขภาพแบบองค์รวมแก่ผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร.

มหาวิทยาลัยนเรศวร

วิภาพร สิทธิศาสตร์ และสุชาดา สนวนุ่ม. (2550). พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนเขตความ

รับผิดชอบของ สถานีอนามัยบ้านเสาหิน ตำบลวัดพริก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยาลัยพยาบาล

บรมราชชนนี พุทธชินราช.